

שבת צד: (המשנה) עד צו. (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

החומרים שמהם עשויים הכלים - מתכת - מקבל טומאה גם כשאינו כלי קיבול.
 עץ - מקבל טומאה רק אם הוא כלי קיבול (או אם הוא משמש לשכיבה).
 חרס - מקבל טומאה רק אם הוא כלי קיבול (ורק מתוכו).
 אבן, גללים, אדמה - לא מקבלים טומאה בשום דרך שהיא!!!

משנה

כולם מודים ש:

באמצעות כלי - אסור מהתורה.
 ציפורניים של אדם אחר, שלא בכלי - אסור מדרבנן.

הנוטל צפורניים, שיער, זקן או שפם באמצעות ידיו, או שיניו, הגודלת קולעת שערה כוחלת צובעת עיניה, פוקסת מסרבת את השער בשמן ומים המדביקים אותו:
 ר' אליעזר: אסור מהתורה.
 חכמים: אסור מדרבנן.

הערות:

1. אם מלקט לבנות מתוך שחורות אסור גם בשערה אחת ואסור גם ביום חול (משום 'לא ילבש').
 2. גם לגבי איסור 'קרחה' השיעור הוא 2 שערות.

שיעור נטילת שער: חכמים: 2 שערות, ר' אליעזר: שערה אחת.
 ציפורניים ורצועות עור דקות שנתלש רובן - מותר לכתחילה ליטלן ביד. (ובכלי אסור מדרבנן).

היתר זה תקף רק כשנתלשו כלפי מעלה.

ר"א מחייב חטאת במקרים אלו רק כשעושה כך לחברתה ולא לעצמה.

מקור חיוב גודלת, כוחלת, ופוקסת (לפי ר' אליעזר):
 ר"י ב"ח: גודלת - 'אורג', כוחלת - 'כותב', פוקסת - 'טוה', ר' אבהו: גודלת ופוקסת - 'בונה', כוחלת - 'צובע'.

שיעור החיוב במקרים אלו הוא כגורגרת.

מקור חיוב חולב, מחבץ (שם חלב בתוך הקרום), מגבן (דוחס את גושי החלב):
 חולב - 'מפרק' (תולדה של 'דש'), מחבץ - 'בורר', מגבן - 'בונה'.

ברייתא

מטאטא את הבית, מתיז מים על הרצפה, ורודה חלת דבש:
 ר' אליעזר: אסור מהתורה.
 חכמים: אסור מדרבנן.

ר' אליעזר למד מ'ערת הדבש' שכוורת נחשבת כקרקע והתולש ממנה חייב כתולש מקרקע.

מרבץ - מתיז מים על הרצפה:
 1. אמימר התיר לרבץ כשהמקום מרוצף,
 2. ניתן להערים ולשטוף פנים בפניות הבית וכך הבית ירובץ מאליו.
 3. אנו פוסקים כר"ש שדבר שאינו מתכוון מותר - ולכן מותר לרבץ את הבית.

משנה

התולש מעציץ

חכמים: מנקוב - חייב, משאינו נקוב - פטור, ר' שמעון: גם מנקוב וגם משאינו נקוב - פטור.

טעם הדבר: על אף שר"ש סובר שעקרונית נקוב נחשב תלוש - לגבי הכשר זרעים אנו מסתפקים בשתילה גם אם אין חיבור לקרקע.

לגבי הכשר זרעים חילק ר"ש בין נקוב לשאינו נקוב.

ר' זירא הסתפק האם כאשר השורש מול הנקב - העציץ נחשב כמחובר.

כלי חרס מחוררים ושבורים

תפקידה של גיסטרא היא לשמש כחסם לכלי - כשהחסם נקוב בעצמו אפילו אם הנקב קטן ביותר, הוא אינו מסוגל לשמש כחסם.

נקוב במוציא משקה - פסול מלשמש גיסטרא - שבר כלי הניתן תחת חור של כלי.

נקוב בכונס משקה - פסול מלהיות כלי לקידוש מי חטאת - מים המצרפים אליהם אפר פרה אדומה כדי לטהר בהם מי חטאת.

נקוב ברוחב שורש קטן - רבא ואמורא נוסף: אם הכלי הוא עציץ הוא נחשב מחובר - לשיטת חכמים. אמורא אחר: העציץ נחשב מחובר רק אם הנקב בגודל של רימון.

נקוב ברוחב של זית - רבא: עקרונית אינו נחשב כלי - אלא אם כן הכלי מיועד לרימונים. רב אסי: נחשב כלי עד שינקב בגודל של רימון. ר' אליעזר: אינו נחשב כלי גם אם תיכנן לשים בו רימונים!

דין זה תקף בכלי גדול. כלי קטן הנקוב ברוחב של רימון לא מציל באוהל המת.

נקוב ברוחב של רימון - לפי כולם: לא נחשב כלי. ב. אם פתחו פקוק מוקף צמיד פתיל הכלי מציל את מה שבתוכו מטומאת אוהל המת.

נקוב ברוחב כזית בצורה שהכלי אינו מחזיק אפילו רביעית - אם הכלי הוא עציץ גם ר"ש מודה שנחשב מחובר.

נשבר רוב הכלי - לא נחשב כלי ולא מציל באוהל המת - אפילו אם פתחו פקוק.